

den Fordeel at kunne vælge sin Tid. Han kan afbetale, naar han vil; havde der været et heldigt Aar, kunde han gjøre et stort Afdrag, var Aaret uheldigt, kunde han udsætte at betale. Alt dette, troer jeg, vilde gjøre det lettere for Fæsterne at kjøbe, end de vilde være istand til efter Lovforslaget. Nu veed jeg nok, at man vil svare mig, at der er store Capitaller imellem Fæsterne paa Landet, at de med stor Letthed kunne kjøbe, at man ikke behøver at paavise dem et Middel til yderligere Lettelse; men ved de Betragtninger og Undersøgelser, som jeg har anstillet om dette Forhold, har jeg ikke kunnet komme til den Anskuelse. Jeg troer nu ikke, at Fæsterne ere i Besiddelse af store Midler; Et af To maa være Tilfældet: enten have de sat det, som de have vundet, paa Eiendommen, for at forbedre den — jeg er vis paa, at mangen en Fæster, som ved sin Tiltrædelse af Fæstet kun har avlet 60 til 70 Tdr. Korn, nu har bragt det til at avle 100 å 150 Tdr. Korn; det er naturligviis en stor Fordeel for ham, men for at opnaae den, for at holde Gaarden vedlige, har han maattet sætte en stor Deel af, hvad han har vundet, paa Eiendommen. Det er vistnok saa, at han har faaet nogen Betaling for den Beføstning, han har gjort, men det er een Ting, som maa tages i Betragtning, og det er, at, naar han saaledes har forbedret Eiendommen, saa maae hans Efterkommere, der tage Gaarden i Fæste efter ham, betale saa meget Mere; her er altsaa en Vardi, han har skaffet Godebetere, men den faaer han intet Bederlag for. Nu er det en almindelig økonomisk Regel, at, naar En forøger en Andens Vardi, skal han have et Bederlag derfor; det er Feilen ved vor hele Fæstelovgivning, men denne Feil høves ved mit Forslag. Efter mit Forslag vil den samme periodiske Afgift vedblive at bestaae, uden at det nogenstunde vil have den samme Følge; thi Fæsteren, som bliver Arvefæster, bliver en fuldkommen Eier, det har kun den Følge, at han kan blive Eier for en mindre Capital, og at han kan afbetale den, naar det falder ham beqvemt. Det er denne Fordeel, som jeg troer indeholdes i mit Forslag; jeg har fremsat den, ikke fordi jeg venter, at man skal tage Hensyn til den, da den jo kommer fra mig, men jeg

har fremsat den som en Idee, der kan bruges, og det glæder mig, at Forslagsstillerne ikke ganske have forkastet Tanken, men erkjendt, at der ligger noget Godt deri.

I Forbindelse hermed vil jeg bemærke, at man ikke vil komme til at faae Stiftelsernes Gods afløst, førend man kommer til en Bestemmelse, hvorved de kunne blive satte i en noget nærmere Forbindelse med Bøndergodset, end de ville være ifølge nærværende Lov. Der er visse Arter af offentlige Stiftelsers Gods, f. Ex. Klostrernes, der ere af en saadan Bestaaffenhed, at det neppe vil kunne ventes, at der vil blive givet Tilladelse til en saadan Afløsning, hvorved de blive adskilte fra Bøndergodset; ved det Forslag, jeg har stillet, erholde de en større Connexitet. Jeg maa her imidlertid bemærke, at mit Forslag ikke gaar vidt nok; skal Problemet løses, saa maa det være ved en Maade, hvorpaa der bliver en Forbindelse imellem Stiftelsen og Bøndergodset, saaledes at Brugeren har en fuldkommen Dispositionret, medens Stiftelsen vedbliver at være Medeier. Naar der saaledes var en større Forbindelse mellem Stiftelsen og Fæstegodset, vilde den have Fordelen af de stigende Priser, uden at Brugeren derved mistede noget Bederlag for de Forbedringer, han havde gjort. Dette Problem er meget vanskeligt at løse, men det lader sig løse, og, hvis jeg lever til næste Aar, skal jeg søge at løse det; det er kun Anhydninger derom, som jeg her har fremsat, det er det første Stridt paa en ny Vej.

Wil man nu ikke vedtage den første Deel af mit Forslag, saa kan man naturligviis lade det være, men den vil jeg i alle Tilfælde fastholde; om jeg skal fastholde det Øvrige, det vil heroe paa de Udtalelser, som jeg hører. — Jeg skal bemærke, at hvad der bevæger mig til at fastholde den første Deel, det er den Maade, hvorpaa § 2 er bleven affattet. § 2 er nu, det indrømmer jeg, meget vel affattet — jeg gjorde Indvendinger derimod ved den forrige Behandling, men nu har jeg ikke Noget at indvende imod dens Affattelse. — Jeg kan dog imidlertid ikke tilbageholde den Bemærkning, at de ærede Forslagsstillere ikke